

Empress of India

סוף 13

21 (9) 0 b q 8 b W P b P P

1847

የኢትዮጵያ ትርጓሜ

ԱՐԵՎՈՒՄ. Բանի մը բարեբերեցու և սպառցուց կը խռացայի
մէ բառած համբաւ գեղ՝ պահենելով պատուահաւը։ Ամ-
լուի մէ պատահած ես սպառի քանի թր։ — **ԴԻՌԱՎԱՐ Ա-
ԼՈՒՄՆԵՐ.** Առ երես աւրաքի հունց մէ պայտին պաշտուա-
չոր համ ըստպատի ջու կը հաստատուի։ Պահպանայի մէր
ցոյց ընկանած են վայ նոր հրամարանի մը։ — **ՀԱՅԱՍՏԱ-
ՆԻ ԱՐԵՎՈՒՄ.** Պատահ աւագորդութեան ու պար ընկա-
նած վայ կրօպիսաւի։ — **ԸՆԿԱՆԻ.** Առ պատուահաւը
ներց Արականի մէն։ Ընթիւի լուսիր ։ — **ԳԱՎԱՐԱ-**
Համեստի բանական ուստի սպառ շնորհած քայլաց որինելուն
— **ԱՐԵՎՈՒՄ.** Դարձաւ ու պայտնաւուն բայց փափառ
թիւիր։ — **ԼԱ-ԱՆԵՍՉՈՒՄ.** Պայտնաւուն երան փափառիք։ —
ԱՐԵՎՈՒՄ. Ասիսան բարեր։ — **ԴԻՌԱՎԱՐ**՝ Խոզաւար՝ պե-
րիներու ազատութեան վայ հրամարանի մը կես այս։ —
ԱՅԱՍ-ԴՐԵՎՈՒՄՆԵՐ. Հայե պատուահաւ քայլ պահուած պատի-
աւաշերը։ — **ԲՐԵՎԱՎԱՐԱԿԱՆՆԵՐ.** Առ եր աւրաքի համ ըն-

Digitized by srujanika@gmail.com

Г.В. Ապրչին առևնները լուսպիրներուն մէծ
մասը Խառվայիք գէպերուն կըսց կը խօսին, ունակը
չոփէ զուրս մէջ ցընելով, ամանը ալ իրենց ուղած
թէկութիւններով ուշից տէր բաժինները նույս-
տելով: Վազգինաց այ ու. Անդինացոց լրապիրնե-
րուն շատերը Հաստիայի գէմ կը գրեն. իսկ
Խառվայիք լուսպիրները (Հաստիայիք Խառվայիքէն
գուրո) անհնարին առութիւններուն ու զուգործու-
թիւններով կը լցընեն: Վասնց ամենամ ուսու-
ճառը ուրիշ բան չէ, բայց եթէ նցյ իսկ իրենց
կըր արգասիքութիւնը ու անունն ացաւութեան
հոգին, որ ամեն օդինուար իշխանութիւն տակեա-
ծոց ընել, նոր կարգ, նոր Խոսղական զայնակցու-
թիւն մը գնել, կամ թէ բնշաբէն իրենք կը կարծ Են
քաղաքական թէնան կողմանէ մոտե Խառվայիքէն
այդ Խառվայա մը հնամել, որուն համայ որ պայպիտ-
ները իրենց պէս մասնաւութուն ընկերութեանը
հոգացուար Խոսւլին (Giovine Italia) անոն ուսու-
թիւ: Վ. առին՝ Խոսկարար մարդիկներուն ու ա-
պրուածիական ընկերութիւններուն ի սկզբանէն
տանձող ու նուազող ըլլուրով՝ պէտք եր որ այս
պիսիններուն թշնամի ու տառիք ալ ըլլուր: Տէ՛կ
ինչ հազ ազ կը դրամին Ընդ զիստուց ու զաղ-
ղացոց լուսպիրները՝ արդ են ցայտնի են. առանց
ամենուն ու մէկ քանի գերամանաց այ լուսպիրներուն
հառու աններուն Աթեննացի խոսկերաց հիշելը պէտ-
պիսին եր տապիրը պատէտ պատասխան ինչ պա-

“Օչըրմանայի գրաստանով մը Դոդմիսյօն ու Հայոտըների գերմանական բառի իրենքը մը եւ այլ պէտք այս հայրն Օգտառու Ամին միոցերենին զրոյ եւ որ Աւագրիսյէ Խառնիսյէ մէջ բանած բարձրագույն բնակչութեան փոյտ մասնաւոր յօշուածոյ մը Խօսուն։ Երբ կու ըստին ող առ ինպէրի կ'ընէն։ Վանիպարիսյուն ու Անեսարիի թշուաւուաթեան մէջ ի՞նչ զբացու ու ի՞նչ մասած առ ի՞նչ տիրու։ Վականական բառդիր տառը այսպէս պատրասխան կու առաջ։ Վանապարիսյուն ան Երկիրներան ընտիքները թիւ որ պիրենը օտքագիւն կամ կամ մէջ դառնեն մէջ դառնեն ազգայինց եւ բարեվ եւ անը մասնիւն մէջ դառնեն ազգայինց եւ բարեվ եւ անը մասնիւն ըստոն, զիրենը մասնիւն անու պատիւն գրաստան ու պայտ իրաւութեան շանհուն։

Պետքանիւթեա յօպէթէ՛ Ասորիցի կառավարութեան իրեն բաւարարութեան գուշան ներուն Աջ ըստ յու աջան ինն թեւեան ապահովերութեա պաշտի մրցի համար իր կրօսի - Խաղը մրցադամացն ան իրար եղած պիտուածն այ չեմ կիսու շահանդի - Արև այս ներուն թէ ո՞վ այլուայի եռանցքեամբ ապահոված համարական թեւեան ու պահպահեամբ զավախարը Լուս պարագայի ու Անհամիթի ժապավոր եւու մեջն առանց իր շնորպ թող տարա Ծննդան չէ -

«**І**сторію же усіх відомих історических письмен у світі відносити
до французької літератури, а не до французської мови, є
важливим, оскільки французька мова виникла вже після
заснування Французької республіки.

թեան գործը ըստու, բախովը եղ, առող պաօնութեան գոլովիսից լուսինը առ կը մեղէ. «Խարեւէ ի վեր, ո՞վ ըստ, տանազութեան պէս եղած է Աւարեայք ո՞քազարտիստինը, որով կը չանայ Եւարեան բառապահութիւնը, որով կը չանայ Եւարեան բառապահութիւնը»: ու Կամարախոն ու Աննետիկը՝ ո՞վ կէի ու ըերջի մը ովէ լուսն է, որդես զի հօնեաց բարսը խաղիսից թէ երակացնեն ասձնէ տակ բռնէ: Աննետիկն իրից մը բռն է զենքի զօրսութեամբ ու որովապեան հայրոց անշահարտ ըստութեանը: Ապա լուսինը իրեն գիրի:

Պարսկացի լուսաբն սիրած կինութք բարօսովն
հանդեցեցնէ, Կըսէ Խոսկեալոյնիշէր Շուտումակեր,
որ ժամանակին յառաջ մասնի վախեր չունենաց
Շառաց կընար նոյն լաւդից մայի որ աշխատութիւնը
պատ, որովհետեւ մեղ կ'երեւաց որ թէ զոյն Աշու-
արփանին բնիքը վնաքը մթոյ ու խառաջան մը մէջ ճան-
պէւ Կ'ուր որ գերանակայք աչք մը վեհը շունենաւ,
բայց Եղբայրի աշւարելը՝ Հարդաւոր շնէ, Խորո-
սիսոյն քիչ մը տնիսպատճակ միտը ու շնչառականին և ան-
այս բառական է, որդու զի ժամանակին պատճեն իւ ան-
մշէն կարդոյ ու հմտույս թէ Աւաշին բնէ կուզէ
ու բնէ շագեր:

Աշուարքին իրեն համար միցն ուն կուզէ որն որ
ունէ առնօւաւը հստութեալ իրաւանդը մը կը նայ
պահպանէլ, որ ինքն իրեն տակ մը տէր ըլլալու
փրաւունքը. Վիճակամայն կը թուանի որ ամէն ուրիշ
անկախ կառավարութիւններն ոյ նոյն իրաւանդը ըստ
առնօւաւն. Հաւարքին իր աւերիսան թիւնը կը յարդէ
ո կը սիրէ, որչու ըստգրանդ նշանակութիւն որ աս
անկախութիւն բառ կը նոյ աւենալ. գաշինքներն
ու փոխարքունքներն ուղղեն յառաջ և կամ ամփո-
փումն ուրիշ ամբոխն չուղիք: Վաղարխայի ըստ
գիրք կը պարուած Վաւարքին որ Պատարայի մը
մասնավոր հագույն տեսն անշանդիքաւ գրասուն
միթիւնը դասուած ու խափանուած է: Այս հակառակ
անշանդիքաւ պատամանիւնը տեսն գրասուն անշանդիքու-
թիւնը ուղիք անունը կու ասոյ: Ենթավանակայ պատ-
ամանիւնը կը պահան որ Հաւարքին զանազան ժամանակ
խափանուած որ իրեն յառաջանայի ուղիքն ուղարկեած է
ու կոմ երթեալ ուղարկի պատամանիւնը միթիւններին
կործ անունուած ոյ էին, յառ ստիպուելով՝ ողարկեած
հանչուած է: Աւարքին իրեն իրաւանդը համանայի
առնօւաւը ու իրեն սեպահական յան ալ այդէ մաս-
նելով ու զանաթիւնը ուղարկէ է եւ ու ուրիշ
պատուի մը բարձր է, բայց եթէ իրաւան հակառակ
եզզա կազմերան իրեն գէմ մասնիքն տառելութիւնը
որուի որ առ իրեն ժամանակին գրան հանելութիւն,
իրենց անունն վախճաններեաւ չեն կը գան հանի: Բայց
Վաւարքին իրեն խորհուրդն ու իրեն զանա-
թիւնը անձնեան մէկու մը ականու ընդունեաւ առա
ջանաբար ուղարկեած շանէի: Վաւարքին կը յան
երը որ այլէ խոր մը այդէ տեղ զանեաւ, ու կը
պատու որ անցնին այ դիրուածները որոնց նար

առջեւը առնուլ կամ թէ կարգաւորել չկնքար։
Ուստի որ պայպիսի պարագաներու մէջ զգուա-
ճեան անհղութ ու բառվութիւն մը չորս կազմի կը
ափքէ, մէկը չինար Առարիան մայստրել որ իրեն
ասհմանեւքին զուրս պատշաճը կը պիսէ. (ասիկ այսպիսի պարագ մըն է որ նաև բորբոքված խոզա-
լութեան առնեն ապ ամեն կռտուարօնին չինոր
կիստորել.) ու միանգանցից կը եղիքին մէջ պա-
ռաստ թիւնաւոր կը առնեն որ հարկաւար եղան առներ
դրսէն ներս եկաղ անիշտանութեան ու մէկ զօրաւոր

* Ականավոր ենթակա պիտույքու լարդութանց թագուարի գիշեած բառը խառնած հայութու նույնէ Ուկանա պատրիարքա ըստաւու համար Հայութանիք մէջ ու ու առաջ առաջ զու

Առաջը ու հետագա խօսքներու միջն կամ շատը պահպան կամ պահպան է առաջարկությունների:

թուամ մը զնէ : Աս բնթացքի մը ամեն բարպար, ամեն բան յայնոնի ու լուսաւոր է, և այնովեւ բարպարն արգառծեն են, բոհջօնն թենի ու անձիք պահպատճեան պատճիմներուն հետ մրցան է, որ գծաւարաւ մարդ կընայ իմանալ միէ եւշաբէ կարելի է որ աս բնթացքը դաւն պահն պապատճեան նպաստի մը բարպար, եթէ հին փոքը ըստիք ցրնիր որ իրարու գէմ եղոյ քաղղաքացին կամիր իրենց սեպհական գործքերուն շափէ ու կանանք իրենց հարստակարգացը գործքերուն շափէ ընել կուցեն, ու ուժուած են որ ամեն սեպ նենկութիւն ու անիրաւութիւն ու ձանակ զիստուրութիւնն առաջ առնել ջանան, վան զի աղեկ զիստեն ու իրենց հսկմանութեան զիստուրու մը ամեն անիրաւ գեղարե անիթիւ կը գտնուին : Աս է միաւ գումայն պատճառը՝ որ Գերարացի մը առարինակու պահապատ գորբին շատնուր պարզացին Մայ կամ թէ զվացու սրբ առեւթեան գործքերուն մը առանձիւ կառանելու, սիլլու մը սեպէց կուզօսի, թէ վոլու իր ուրիշ բան չէ, բայց եթէ Կամպարացի ու Վենետիկի թագաւորութեան մը զիստուրական զիստա որ ներուն ըստ որամասքութեան ենի զիստուրական զիստա որ ներուն ըստ որամասքութեան զարծք, որն որ ընէ միանի ըստընին իրենց իրաւուժընը ըրած են այլ նույ, առնեներով որ օրէ որ անեկ յայտնի ու բարձր ապագական Պարմանացուն մանու կը կանչուի ու որէ որ ուստան ապագարութեան պատճառաւ գըր զառթիքներն ըստն իրագրին ու իրենց վոյ գրուած ծանր պատճ իրաւուժըն բանին հանդարայի, ան որուազրութիւնը ըստը առանձիւ ըստը սոհուած էր :

Վիճուկանցի ուրիշ մեղադրանք մ'այլ պէտք
է հօս միշտ, որն ոք շատ անվանագիր բաղդիրները Առաջ
արթացի գեղի կ'ընեն, բնացու նուև, մ'ըր միշտուու
լուսաբերուու մէջ այ կ'երեւայ: Վասպիս, կ'ըսեն
իր ծուռներ առ զարու կուռքին, որը ինչն յօւա-
չափեմանի եամ կուռքին առ ծեր շնունդի ցրենք
ո՛վ որ ապէէ կը զանապանէ՝ արէկ ալ կը ոսկեցրենք
կ'ըստ չին տառիք, ու մենք այ առ ուստի տաժեւ
փառաւածենելուու Տառեցնել կ'ուշենք: Եթէ զ
հետ ուղբնոց տիշն շարժուուր մնայ յառ անապի եամ
թիւն չենք տեսքեր: Վաղենք նաև անապի եամ մը ա-
րան յաշանի մնել: Բայ ոք շարթեցարդ մերինայ մը
յառաջանառ առ զի աշակոր կուռախորի մը մերին ու
կամքին առաջնորդ առ լուս՝ առահետ ձամբուու կրայ
հանգ արտակի իր համեմելու տեղու կը փաթեմայ, մենք
առ շարժ ունի ցանեակից, յառաջապիճութիւն մը կ'ո-
ւուածենք: Վայ թէ որ շադայ բնակիս զբութիւնը
անոնք է լիլրով՝ իրեն բնակուու առաջնորդին ձևուքին
պըդի ու որոշեալ ձամբին զարուուցեալ՝ քանակից ու
ապահովութիւն զարութեամք մը զեպ ի ստուգուու մը
փաղէ, շենք կըսար առ յառաջապիճութիւնը՝ որու
զարինանը մնայ և, զմես տրախուուր յառաջապիճութիւնը
թիւն մը ստուգուի:

Ապարիսից բնուածակ զատառերուն մէջ զանգն ազգայնութիւններ՝ կը թուժ եան զանազն ասաբհանեներոց ու իրենց ուղղական կարգադրութիւններով միացած են, ի վերոց այսու ամենայնին Ապարիսից որիշ տեղ մը չի ենց ուր որ ամենէն աւելի քիչ մասն ուր Երջանկացրենց հառավարութեան եղանակ մը զատիշեւ կը այց:

Վահեց ան աղ կը հետաք ի որ քաղաքաբանի խառ
բերոյ քիշները՝ որոնց մարդկան թէ և ան ամեն ակա-
րութեան բնու համերական գեղ մը աւ նենը, կը ուն-
ութէ առ մը աշխատ ո իրենց խոր ական վաճառքի
գինը սուսպան չեն առ ամեր, որչափ մը քովը: Ե-
կը ունի այս բանը բայց առ ամեր: Ամեն որ մը մե-
րու զին պատօհած բանեց տեսնելով կ իրանակը
որ ազգերն ու ժամանակաբերը ան տունը միայն առ
աջ կ ըրթաւ ու կը ծաղին, եթ որ իրենց կենացը
տեղական եզրու պարմանենքը ուներ որ բնաթիւնն
ու անցու գեղագիւր իրենց որոշակ են, ոչին ու
հոգածութեան մը պաշտեն: Վայ ան անցած
համբաւու որ զին մ անձնականին քրոյ ուժեցաւ առա-
կանացին ու յարգութեանը, առ երկայն փառանք ա-
պահուի եւ անծ բանի մը վրայ հաստատուած մնութ ար-
գելը պար որ առան: Առորինիք մ.թ, եթ որ առան
մը ընթարու անելուն ու շարժանարու համար պատիքի
գոյ, ան առ առ ընդ արձակելու մասն ամ ի ու շա-
տեցուի: Վայու միուն առողիք պարագաների մը մ.թ
ուսուցութիւն ունենք՝ որ խոհեմութեան հանունը մը ը-
ձնութեանը ունենք, ուր չենաւուր պատերը, ու ամեն կըն-
պատերուն ձայրեր կացրենք ու հաստատու պա-
հանգուի մը կապենք. բայց ու եղբայր բար տանը
պատերուն հիմք բանիք:

Բայց ենէ որ ամեն անփայլմակագ ու արգարարէ
մարդ առ ամեն բանին պիտօք ընդունոի, աւք մա-
սամարի է, ի ըստ Վարդիսիսի խաղիրը, որ Վահ ան-
ուշու և ան ժամանակը եղա ու մարդ ինչոր բան, թէ է
արագայի մէջ Առարդիսի համար ակրօնները միայն
անէ քանի թափառական մարդիկ ու երիտասարդի
ուսու պարհներ են:

Առաջին առ պատմահան առաջ կուզենը
Գաղղիսի Տիգանուան բանականց ու քաղցրագույն
թվ (Առ Մարդկն), անցամ մը Կարգիսի վիճակը
յարձակ հասկան մը, որի որ հանունցի ներքինքն պահ
մէ հասկան լի համաձայնի, շատ աղքա ու ցանցածած
է, բայց որ արտպագիս ճանձար թե ու մը է,
Ու ճանձար թե ու ուրիշ բան չէ, բայց եթէ, ներքին
առ պահանձն ու քաղցրագույն առ պահանձն ու

— Վիճակ. Հիմա Դ. Խոստիսյի Խոտափան վերը
ըստ ած խովարաբներուն արձնակներէն ազա-
մացած էր, բայց վերջն ըստերը կը ծանուցանեն
որ նույն Միջնի մեջ առնցու մին, հին ու գին գի-
շերները շրջանառենքներ եղած են, որնց բա-
նակներին պատճեն միշտ հու կը գնենք:

Այլանեն Անատեմիկրի Օխն գրաւած թողի
մը՝ Եսյն քաղաքը Տին դիշերը պատահած խոսու-

որ սպա քաղաքը օրս գիշելը պատճառ խռոված թիւնները պայման կը պատմէ: Վարդէն ամսոց մի պատճառ ական ողբեր պիտի կոպուսին հանդիսիւ Ոիշա քաղաքը մասնելու օրը, իրի կուտան քաջարին յառաւ ուրութեան առաջնորդ խոս միքանելու պատճեցան: Վիշերուան ժամը գէպ է 10ին րօշը ժողովոդեա շարու մասն առանձնը Փօրդրու Առանքան ըստած գրա մօտ քանի չափ քաղաքացի մարդկուն ընկերութիւն մը երեցաւ, ասոնք առանց ամիշնալու Ա. Քաջա նայուածին պատճառիի անունը իրենց շարու թիւն զորդք մը առանձնութ անցցու պիտօն թ. Դուռ մայի թագաւորը, ժողովոց պատճեցը, վարչ մայրեպիսկոպոսը, քայլ վար զերմանացները և Կո պառային: Վամբաջապէս կուզաւէր որ աս ընկերու թիւնը ցրտի ու ըստ մասին ցրաւեցաւ ուր բայց քիչ մը եօնը անը առաջ առաջանայի հրապարակ բայց ան տեղու նորմն ժողովեցաւ, հոն նորմն նորմ երդը կ'երդէ ու նորմ խօսքիրը կը կրկներ, մինչեւ որ խօսքիս նորմնեան կողմանէ զիշերապահ զօրաց խումը մը դարաւ՝ զիշաւ որներէն մէկ քանին բռնելն Ետք մացածները ցրուեցան:

սաւորութիւնը՝ սաստիկ մրցիկ երթաւոն համաւորուեցաւ, և բեկ նորէն Արքան քաղցին մեծ երան հրամանաւը մայր Եկեղեցօյն հրապարակը ու Թոնի զանա հրապարակը այցն լուսաւորութիւնը կրաքանչացաւ, ու տեսնեցին. Հոմար անվիր առ համար բաղրամիւն խուեցաւ. Ո ինձն իրիկուան ժաման

(1) առ եւ բան խաղաղ ու համարտ եւ : Հանկարի
մայր եկեղեցւոյն հասպարավին մէջ Երկու կան
երեքհարիսրի շափ Երթուասարդներ մէծ մասը ար-
հետաւ որ մարդիկ պատրի ու շիմիւաթիւն չուն-
լով զեկ ի բաննիցից բան ած խահաւի խանութիւ-
երեքնամի, ու խանութիւն առջև ու ան աստիճանն
շփմանձիւն հանեցին որ մաս զ տնու ու հանգիստ-
ան մները արածութենէ վախնազը Ներս խանութիւ-
փախան : Խանութիւն տէրը վախնազը որ տար-
տութիւն չընէն, ոստիկանութեան կողմունէ պա-
հապան զինս որ կանչեց + զինս որին ըր եկան, զի-
րեկ ցրա ելին եւոք նորին հանկարտութիւն եղաւ

զպագլ ուղղութիւն տա քայլս զպրդութ առ զպա
պանու թեանը համար կեցած առտիկանութեան զպա
քին եւ որիշ ձիւուր զինուորնելուն տպաւնայ
ու նախատել սկսաւ : Օ ֆիուորնելը աւստելով որ
ասմէկ երթարով կոստոզութիւն մի կը տառնան
իրենք այ պատրաստուեցան որ պաշտպանութեան
համար զէնքերն զ զիդ ածեն : Են միջնին ըստ-
եսիկուրուս իր պաշտամն պատու հանեն սկսաւ յոր-
դորել որ հանդարտին ու խաղաղութեամբ բաժ-
նուն երթան : զիւնեն հանդարտուցնելու . հանդար-
տուն պարագին մէջ զրու առ չեն ալ իշաւ
“ րազեն ողարսոց քաշ եւս առենք երեցաւ որ
իբեն խօսին անալ ուղեցին : Խոց եարք քառե
մը բառէի չափ առ խոսնակ “ մեցի : Պիսո թ
խոսդիսայի թագուարք կեցած խալիստի անկա-
խութիւնը, կեցած արդիւրդը, պատար

Հ. Ս շիմ ու թե և ան տակն զգըրը փախնարի որ
մէ կը մէ կը եղած առ Նին խռովորդները ամենի
մէ կու զ իրենցը մէ կու ու վայ յարձակերը
շխառնեն, կ'ուզէր մէ կը կու քով ժայված բայս
անոր համար բնակուն եր որ քանի մը հոգի գետինը
բնկած ըրայով մէ կը քիչ մէ կը շատ թասուած ըստ
մէ կ'ըօդի մը ալ ու զմուած ենուաւ: Ա, ամէ զեկի պ
առառանց չին բարօսին հանգապուածի իւն եղաւ
խռովորդներն շատերը բանուացն: Մդրառ

թեան ասեամբ՝ եզածը ճշիր խնամալու ու յանցաւորելուն գատառամբ միևնույն պաղած է:

Վարչութեանները Զին գիշեցեա ալ պատռ
Հեղան, ու խոսքաբանէրէն Յ հսկէ միջաւողեցաւ
Վա ամէն բան յայսնի կը ցուցընեն թէ Հայու

արիստի Խոսկինց մէջ բանած ճամփան շատ հարկաւոր է եղիք:

卷之三

իմաստ ու իմաստ է բայց Խաղթա առ տարի քա-
զաքական աշխածով մեան ու Խոսքաւթեան մէջ է,
ինչպէս մերը գրածներնեւ այսուհի կ'երիւց
բայց առ Երկու դրսով մէիներուն մէջ առ օրերս
շփոթութիւնները առ ելի շատցան լուգգա՞ Օդոռ
տարի 31մն մողուուրդը ուզը Երման կատաղութեամբ
չէ թէ միայն քաջարացի զօրք ու զանազան ազա-
աւութիւններ կ'աւշի, այլ նաև բայց բանաւու-
րուն մէջ եղած յանցառներուն ապասութիւններ
կը պրանձնէր: Խոսքութիւնն այնադի մէծցաւ ու
առանձինցաւ, որ զինուոր բերել ու ժողովուրդը
զսպել հարկ եղաւ. բայց երբ որ առով առ չուն-
դարսնեան, Դարքը՝ հետեւեալ Տրութարասակավ
Տաղավորքան խոստացաւ որ քարոզացի զինուոր
շատցան առ որից ապասութիւններ ուզ:

“Արայիշեաւու մեր բարձրանդան ան է ուր սիրով

եւ քաղցրութեամբ, չէ ինչ երկիւղն կամ ըլլ-
նութեամբ ձեր վրայ սիրենք, անոր համար ահա-
ւորի հիմն մը հզրական սիրու ձեզի կը բռնամը։
Եսու մեկը ձեր բարեցն ու ձեր բառաջացննը
վրայ համանելու մեզի հարկան որ ու սիրելի ծառայու-
թիւն մը սեպելով՝ որչափ որ կարելի է նէ կը
ջանամք ան յասածադիմութիւնը՝ որով որ մեր
զրայի Դատիանան կամաց կամաց կը բառաջացնի,
ձեր մէջն ալ խոժել, որով միանգամացն անէն ան-
կից հետեւած բարիքներուն ալ զմեզ մասնակից
բնել։ Աւստի կը ծանացանենք ձեզի որ ասից
ետքը քաղցրացի որսհապան զօրք կը գիտենք, որն
որ ձեր հանգստութեանը շատ հարկան որ է։ Եւ
այդէն մեր աշբան թեան խորհնութիւն անդամներան որոնք անձնվն ալ բարի ու ոզգատեր մարդկի են,
հրաման տուինց որ մնածեն աւ մեզի տառապեճն
ինչ նորոգութիւն որ յարդան կը ամսնեն ձեր ար-
զար բարձաննը իւցրենլու, ու զմեզ մեր ցանկացի
նախառակին հասցնենք՝ որ է Հիմա եւ միշտ զմեզ
դուն ու երդանիկ ընել։ Ուրեմն վասահ եղէ ձեր
հօրը սիրապիր խոռոքուն վրայ, որն որ պա-
զառվես ձեր բարիքը կը բարձայ, ու ձեր սիրելի
քաղցրակից եղայցներուն հետ գիտեր ու ցորեկ
ասոր վրայ կը մասնէ։ — Դրանցաւ առ հր-
փառակիը Ակուսմերի 1ին, 1847։

— *Leiden University Library 8000 Seab. manuscript.*

— Այսպէս պարբեցա 8000 նոր աղջրառագրով Մեծ գրմէն ինդրած էին որ քաղաքացին զինուոր հաստատ : Աս աղջրաստիքը տուովները մէկ ու էին միլիոն հոգեց կազմին ու կամբը էին կրնար յայսմել . բայց բժիշտին սպառող ուսանողները ոտք երսն , ու առնց հետ քաղցին երթուուրդներն այ միանալով՝ զանոն գանգ ժամկու եցան ու զեղ ի Մեծ լիբան պալատը սկսան քայլել Անջոհեաց աղջրացին պահապահաց զօրքը կանչեցի : Աս աղջրին գուշին ու առաջնորդ եղած եր Մարտինի Ըլքա բազիքը հրամատակողը : Հայի , տէրութիւնը կրցու առնոք հանդարտցընել . բայց Մեծ գուշքը Առափեմերերի նին քաղաքացի զօրքը հաստատել պարաւորեցաւ :

ՀԱՅՈՒՅՑԻ ՏՐՈՒԵՔՆԵՐ

ՀԱՐՄԱՆԻ Տիարից լրագիրը մետապոյ հրա-
վարտակը կը հրատարակի է. սին որ հաւաքակաց
դաշնուն և առարիխական խորհրդական հոգաբար-
ձուն և Համայ հաւելակալ կառավարը և ոսօն-
կանն մենակ լնոց հանուր յանձնանձնիչը Կ. Յովենի
Մարանակ Վազոստ ամսոյն ՀՀին տուաւ : “Ե՞ղա-
հանուր հումանիթիւնը՝ որով որ մեկ առաջին ան-
դաշնուն ծառակ առագրութեան դեմ՝ հրատա-
րակած Հրովարտակին ընդունեցաւ, եւ անփ-
քապէս զրոց բննագիտնեն (censura) արդելուած
զըթեցր դաշրբցան, մելիք այս կու տայ որ առեց
վերջն այ միշտ առ օրինաց կառագեալ ուսակո-
նութիւն կը լլայ : Խայց առ վերջին տառեններս մէկ
քանի առանձնական ու բարի մարդիկներէն որ-
հանուր հաւած գործքներէն իմացանք որ զժբարի-
առանձնակ գուռ քանի մը հզոյ կը զանուին որ
կամ իրենց անձնական անձնական շահնեն գրգռուե-

ըսկ եւ կամ կարգաւորութեան ու հատարակաց
բարեցն թշնամն թիւն ունենալով՝ կը յանդզնին
ծածուկ տարապրութիւնը իրբե, զրոջիր մը աւետու
ու անով արտաքին տերութիւնները վարացրելով,
երեւելի անձանց պատուցն վեաս հասցնելով և
աստիճանաւոր մարդկիններու դէմ քաղաքացեաց
առելութիւնն ու աշխատակը զրկուելով՝ կարգաւո-
րութիւնն, արդարութիւնն ու խորագութիւնը
տակնութայ կը ընեն, որով միանգամակն Ա. Քա-
հնացագնամին սրտին ալ օտասիկ ցաւ կը պատ-
ճառեն։ Ըստ որովհետեւ արդէն օրենք մը կայ-
ուն որ արդար աւ վայելու շաները միոյն թող
կու տայ որ տպութին, եւ որովհետեւ Ա. Քահն-
ացագնամ ալ կը բաղձաց որ իրն հաւասարին
ու օժիքի հպատակներն իսկամք աղջաննը դոչ
ընէ, անով հանձոր հազ կը սամին ապազդութեան
ու գրոց քննութեան վայ եղած օրենքներուն
նորոգութիւն մը ընելու, ու ամեն կողմանէ տակն
իսկելի շափառութիւնները խօթելու, որով մենք
ալ կը պարտապինք փոյժ տանելու որ ասկից
եօրը աս պիհաց մէջ վայր զանցուութիւն մ'այ-
ստաւահնի։

卷之三

Պատգամաթերթուն առև անդամներուն նոր
ընտրութիւններուն բնակչութեալու ըլլացու տայսունու և ցաւու-
թաղը մէկանել Յօհան անդամներուն մէջէն՝ Յօհան
ապառութիւն ուղղակ, 117' Երիշ կողմանակից ու
201 խոսու Պորի ընտրուած են, Կ հօդի գետ
ապահուածական կամ անձանօթ են: Ա ը ընտրու-
թիւններուն եղայիկով ապառութիւն ուղղակերուն,
ոյս նիք Հայութեան, Արևատականներուն, Քար-
զիսցներուն ու ուղղափառներուն կողմէն՝ Խիստ
Կարմիրէն 135 անդամ աւելի ունի: Ու Հ որ խոսու
Կարբները ու Երիշ կողմանակիցները իրարա Շնու առ
մաքանին, պատ առնոցին ապառութեան կողմէն
դեռ 18 թիւ աւելի կանենաց: Խոհ թէ որ Եիբն
կողմանակիցները ուղղառութեան կազման Շնա միա-
նալու ըլլան, ոն առենից առնոր 252 անդամ գոյ-
րիններէն աւելի կանենան:

— Եվելլուկ Ամբիկայի Տես ցորենի առաջը ընաց քանակականութեան աներեն մ.կը 100,000 դաշտ սպերիզնով ստովեացեր է : (Դա հակառակ Խուսանի մ.շ տնտեսութիւնները շատ կը յահանեն ցըրենի հունձքն առ ապր.ան առաջ թեանը համար :

— Բարեկուսոց հրուանգանելն Անդրեա Եկած
ապ լուրիքը մինչեւ Թումիխ 29 կը հանին, ու
կը ծանուցանեն թէ Ընդ զիացիք՝ 250 հետեւակ ու
ձիաւոր զօրբույ Գտիքրասամանց Սանսիլա ցեղա-
սեանին երկեցը (Վարդիկէի Հարաւային ճորբը) յար-
ձակեր էին։ Ն միզան առ որշաւանդր յաջողած
էր. բայց Եարեն Վափրաստանցնելու մէկանը ժադ-
վուելով Ընդպիսացւոց վկաց թափեր, ու շատ արբե-
րնելին եալոր՝ 23 տարւան մեզակալ (Lieutenant)
Բատէլը (Ֆրանկուան Վագդիայի առաջին պաշտո-
նեացին ուղբանիանը) սպանելը, ու մասնց առած
աւարք եռ տաւը են։ Վեգդիացիք տառնց յարձա-
կմանը շնուր կիմանալ ու շատ մղոն առ դ
վիշտուուը են՝ մինչեւ Պոփոր բերդը։ Խնեմիլու

առ բանս տեսնելով ու Անդղիսոյ ոց վրձժիմապրո
թենէն գոխնարզօք՝ Վեպղացոյ զբանականին մար
իրիկը ու բանցուցիչ է թէ առ եղած որինչեւ
զութեան վրայ շատ կը ցամի ։ Եթէ իր Բարց եղ
բայրն ալ Առուիկելմական էկիքը ու եղուով Անդղիս
ցուց հապատակիլու կամքը առաջարկեւ է ։ Դայ
Անդ զիսացիքը առ առաջարկութիւնը չեն բնուածներ
մինչեւ որ նիզը տնամանք չլու ու անձնատուք ըստ

9. C. Q. H. B. M.

ԱՐՁՈՒ առ Դրսպինոց լրագիրը կը ծանուցանէ մէ Հանգուըի մ.ջ բանուած ըրուսխայի ու Ռուսաց թղթէ առանձները շնչուղ խորբեստներու զիտաւորները Փարիզ ձեռք բնիած են: Կը խարեց բանելուն յանցանքին յայսնի ցցց մ'ալ եղած իրենց շրեցից լի կուտ թղթմանը թիւնը: որ բոլոր ձեռք անցած է: Վասնց թիւնը ովհնափ շուտ Տղիւ որ Համգուըի, Ախմատ, Գուրնիս, Վենդիկու պերի, մինչև նաև Աննեկալ (Անդրեյի մ.ջ) ուր առ խորբեստներն երկուըը մօտերս դացեր են մնանելին մնանած: Է:

ս պ ա ն ե լ ո

ԱՐՄԱՆԻ. զօրագիտին Պատրիս գալուոր
մեօդուու եղաւ : (Օդուասի ՀԵՒ Թագահ Տ. պր
Ներկայանալին, ու պաշտոնականերու նոր գահին
(Сабинու) մը կարթելու յանձնաբարութեամբ ի
բանակութիւնը զանալին եւոր, բայց տակն իրե
պցելու մէտեն եկող մարզիներուն լցուած էր
որոնց բնացեա յացտին է Գալացիուի կամքը բանու
ներէն էնն: Պարազ տեղը զօրագիտը անոնցման
նոր գահին մը կարթելու աշխատեցաւ . չէ թէ
միայն Սպասանակա պաշտոնան անոր գէմ կեցա
հապա նաև ո: Պայունէր Անգղիսի վեռապան ա
թաղղիոյի կողմը արգելեցաւ հանուր ամէն ջանք
ու ճիզը ի գործ գրաւ որ Կարմանէզ զօրագիտ
մազու հոյն աւքէն հոնէն, ու անոր միորն ա
զիստաւորութիւնը զէջ ցուցըն, եւ ասիկս իրօ
ալ յաջողեցաւ, այնպէս որ Թագուհին որ յատա
զինքը սիրով բնոդուած էր, հիմն անոնն ա
շուզիւ լսել Անոր՝ նոյն ամսցին 29ին շնուած պաշ
տանեաներու զանին ոյ տէ.սածին պէս եւ զարձու
ու չեղուուեցաւ, ըստուի որ Անոնց մէջը ամուսնու
թեան ասիբ ը ըստներուն անունները կը տեսնեն
որպէս իմ զժրախտութեանու պատճառ եղան, ո
ամէն օր Խարոյ ըստրին մէջ թնձի գէմ ոյցըն
նախատանաց խօսքի պարենուն հանուր իմ թշնամի
ներս են: Ուարու հոյն ասիկս մերժելու պատճա
ռու ոյ եղաւ որ Կարմանէզ զօրագիտամին առաջար
կած մարդիկներուն մէջ Անգղիսորի գահին ան
զանիներէն ու Գալացիու ոյ կամքը Ելոզներէն ա
կային, որոնք մազու հին վար ծայտ էր, անոր հա

քին պիտու որ ըլլալ չէ ուզած, եւ գահերիցս
թիւնն ու միանդամայն արտաքին գործոց պաշտօնը
Նվելքո զրապետին յանձնելը է, որ հիմն Պարսկացի
կողմէնը կը գտնուի: Դէքը զրապետը կաբարդե-
րցին Տէւա նույն հիմնախային Ամերիկա, եաբէ քա-
զարական կուռին տակնը անոր Հրամանին տակի
Ապանդոյի մէջ տէրութեան ծառույց, ու էպար-
գերցին եւուէն ինարոգ՝ 1838ին պատերազմի
պաշտօնեաց ու գահերեց Եղիսա անկից Խովը հիմ-
նախային Ամերիկա անցա, ու վերըն առենները
գործի մէջ չենու: Խովը ու հարգաեղ մէկը
Առաջնա տէկամի Անդամնեց:

— 'Ապրանելով զարաքեալը առանձիւով որ ու գոմծը չյանցողեաւ , Թագուհէայն հետ առանձիւն սալին եւզը Մատրիտէն գուրս ելաւ : Վայրաքա զարը եղած ասենը (Օգտառափ 28ին) բարաց թագուտորին զնաց ու երր որ անոր հետ որալուսն իուսկութեանն ու գժտութեանն վրայ ուղեց խօսիլ Թագաւորը յանձն շառաւ , ու պատասխանեց որ Քանի որ ակրութեան ուղարկունեաց չես , քեզի հետ աս Նիւթիս վայ չեմ կրնուր խօսիյ : 'Եցն իսկ Կորիայի պատուահան եւթիսկուպատին առ բանիս համար ըստա չունըր պարագ ելաւ :

Ու Երջնի յարերը կը ծանուցանեն թէ
Կարպէսզ զօրապէտը իր գիտակնեւթէնէն հրա-
ժարեր է, ու Խաղողին իրեն պատեր ուուեր է
որ Ապահովա բնուիքի : Կարարդեց զօրապետը
Խաղողիցի Հրաժարութէմը ծերակուտին անդամ
անուանուած է . ինէ որ նորն ոլ ուս պաշտօնը
ընդունի ու Սպանիա զառնայ՝ մեծ շիմի ու մի ններ
կինան եւլը, որովհետեւ ինքը Անդամացոց Կողմէն
է : Աւրիշ Հրաժարութէ մ'ալ հանած է Խաղող Շին
որ ամեն քաղաքահին յանցաւորները կարող ըրբն
իս գումար, միոյն ինչ Խաղող հւցնել իշխուս թիւնը
ու Տիմանիում Սահմանագրութիւնը ընդունելու ու
պահելու երգում ընեն : Առ Հրաժարութէ նորէն
քաղաքահին պատօքազմի կինայ զրկուել, ու բայց
նպանիս տակնուզոց ընել :

LIBRARY SUBJECT INDEX PUPILS' WORK

(Օրոսասով Հիմն վերթառէս պաշտօնեան։
բուն ժողովքը կազմնեցաւ, որուն կլուին է Սալ-
տանչա սպարապետը, անօր համեր ալ առ ժողով-
քին անդամներու ու իւստարաբարսր զիսուորական են

պանիքն պարսն ուշ լուց վաշտագելաց (brigadier)՝
արտապիտն գործոց, Ալմաֆայա զբագլուխը՝ պա-
սերադմի, պատոցինի գեղագլւտ (colonel) ելե-
մակի, Ֆանջես Բարեկիու նուարեաը՝ ծովու, Ել-
յութեաց Խելլոյ է Դարիխոյ Ներքին զ արծոց, ինչ
հայունանառէզ առ Ասրիս Գերբահց՝ արդարութեան-
ու կրօնից պաշտոնեց եղուն: Վա նոր պաշտո-
նեաները իրենց բանելու ճամփան ու հնաւելու-
սկիցնին Հրատապակեցն, այս ինըն միա՞՛ ու նոյնին
որ զանազան կողմերը իրաւուն: Հնաւելու անեն ու հաշ-
տեցնեն: Պաշմանադրոս թեւան թուղթը (Charlie)
պահեն, ու քաղաքական պարագենին կառապեն:
Ելք խոսանան որ բարյացական աղջկութիւնը, ար-
գայուս թիւնը, անկախութիւնն ու տապահութիւնը
իրենց գործերուն առաջնորդ եւ ուղիղ հասախոյ-
պիուն ու առնուն:

八〇七〇七〇

ԱՅԾԱՄՈՒ Կողմերը Եղած հարևերուն վայոց
Վարչինազի բանակեն Յուլիսի 31-ին կը գրեն որ
Ձեշնայի մ.ջ Յունիսի 24-ին թուաց՝ ԶԵՐՔԵՂԵՆ-
ՐԱՆ Հետ զարնուելին եաքը՝, Դուր-Նվին Առն-
դոյի կաղմեն նորէն յարձակի ուզեց, ուստի և
զօրաւոր ու շատուր զնուով Գոսպիշէկվո զետր
շակումեամբը զետ ի մեր սկսա քուել: Իսաց
ըրբ որ տեսա որ ներքերով պատրաստեր է
ու հակոտեն ու երկու կողմեն այ պիտու զարնե,
վախճառավ որ ըլլաց թէ Եւոչի կողմեն կունուի
առնուի, Ձեշնային նորուի կողմերը եւս զարձա-
ռ հօն ժողված զրոբը ցրաւեցաւ: — Է, Եսքերով
զարտովեար Գոսպիշէկրա Համոյ Եսոյի ու Խոհո-
մազ-Եսուսոյի քումբը տղէի կը զօրացնէ, որ
պիս զի Առասաց Երկիր թշնամեաց յարձակման-
քէն առաջնորդնեն: Խոհ Եմարց զօրապետը Քու-
լիսի սիլիգնենիր Ասից լւանոցին կողմերը մասա-
ւ, մասաւոր ցեղերէն ինուցը որ ենին կուպին որ
տակէ Եաքը իրնց Հետ թշնամութեամի: Ցիրուի,
պատանդ տան: Եւ օրովհետեւ քանի մը գեղեց
զցուցոնք կուսարել Հուգոյն, վասնի խստա պա-
տիմներ զրաւ: ու Եսոկի զոյքը առաւ Մայ-
Մասա մնացաւ, ուստի բարօր ճարց-Եկեղեց անոքին
բոլորտիրը պիտի ուղարկունէ, ու թշնամին փրկու-
ածուու ու առին շանցընեւա: պիտի նոյի: — Ընդ-
հանուր Հրամանաւոազը (Առունցով) Ասունուի զօր-
քայի Գուրզիսասից բարձր աւելուածքը կը կննայ,
ու մայծրոցը գիտին դադրիչւն կը սպասու: Օօքըն
աւոզու նեկան միջնամբ անկեսայու վրայ է: Վա-
սիկուրը զանուած Հանքացին ածինն զայս, նաև
պրելի Հոյի (Խուրի) շաբը մ'ալ գտնուեցաւ, Է:
յասահագցն որ աս կողմերը վասիյու նիւին չկար,
հիմա առատ իոյ, ու Հարիւորէն ոյ աւելի է:
թե, պիտի առ կողմերը Հման այսուիս աղէկ միջնուն
մէջ է, բայց հիմանդրութիւնը Խոմայի շակու-
թեանը, ու Գյանիկոմիլայի բոլորտիրը մ.ջ չարդ
կըն: Տիգիս ուսաւ նուազիլ:

የኢትዮ ነገር ሚኒስቴር

ՅՈՒՆԻՑ ՀՃՌԻ ԽԱՎԱՐԱՊՐԵ ԱՐԵԼ ԽԱՅԱԿՈՆ ՀՅԱՆԿ-
ԿԱՍՏՈՎՆԻ մեջ ԳԱՅՆԻԲԱՐ այ կղղիներուն գերիները
արքատւ Հանով Երկու հրավորտակ տռած է:
Տայց որպէս զի առ գելքիներուն ու աշբերտուն մեջ
շիմով ու վեճին կամ կոխ չպատաժի, առ հրավոր-
տակները տռարտարի եռքը ի գործ պիմուր դրսին,
բայց ոյնողէն որ հրանիշութեն եռքը գերիներուն
ծնամ զու կիները տղան ովտա՞ու անպուին:

א ב א א ב ו ו ב ו ו ו ו

Ե ՏԵՐԵՐՈՒ մեքնակամթեամ լուսած ու-
ուունական օրոպիրը Լուս Օռուն մեծ Հայոցանէ,
դիտակին (ոչ դաշն) վրայ, որ որդէն ծանօթ է, առ
աւշգեկալ թիւնները կու ասյ: «Վա զիտուկին կարո-
ւութիւնը զարմանալի է, կ'ըսէ, պահապի սաստիկ
սուբ կը ունեմ, որ եժէն առաջնն մեծութեամբ
ասող մը պահապի հեռա ըլլայ, որ իր լոյր մեր
երկագունուր համելու համել 60,000 տարւան
հարկաւորութիւն ունենայ, առ զիտուկով կը տես-
նուի, ինչ կրսիմ 60,000, նաև թէ որ Յ միջին
տարի աշ պէտք ըլլայ, առ զիտուկով ան տառիկ առ
մասզաւա աշքին կ'երիւցընէ: Վազ ուրեմն զար-
մանալու ըան է, որ պահապի դուժիքով երկինքին
վրայ շատ նոր նոր բաներ կը տեսնամին ու պիտի
տեսնուին: Վարդէն հրմակութիւն, որ հոգին թէ
զեա ի երկինք ուղղուուն է, մինչեւ կրտս չափ-
ուուած բաներ միանն երեւաւ: Վանցից ամենն
երկարեցն է Հայկ առաջազան վրայ զիտուած
մշաւ շի նուն բիթը: Ուոյզ է որ Ներքայի առենէն է

* ՀԱՅ ԵՐԳՈՎԻՐ, ԹԻՒ ՏԱՐԱՐԴ

օր առ քիթը գործուոր ու սուր գիտակներով կը
տեսառելի, բայց միշտ գաղտնի էր ու ինչ ըլլար
ինձնուած էւր: «Ահա, ու զիստիւն ալ շա-
տան ծածուկ ննաց, երկայն համբերութեան, ու
տեսն ամիս, ամէն զիշեր գիտողութիւններ ընելու-
պէս պէտք...» բայց օր մը օդք շատ պայծառ ըլլա-
րով՝ ասակղազէալ միջնապէս ինձնուած որ մշուշի-
ուլու երեւցած քիթը՝ պղտիկ պղտիկ ու խիս-
տաղներ են եղիւր, որ սուտին անդամ էր աշքին
պնդէս յայսնի երեւցուու:

ԲԱՆԱՏՐԻԿՈՒԹ

ԱՐԵՎԱՏՅԱՆ ԱՐՄ ՀԻՆ ԱՐԵՎԱՏՅԱՆ ԴՐԱՅ ԱՐԵՎԱՏՅԱՆ ԴՐԱՅ *

2. Φιλέτοι πρέπει ευηγρότησης της στενωπόδεξες πράξης της για τη διεύθυνση των αποκαταστάσεων της στην πόλη της Αθήνας. Οι αποκαταστάσεις πρέπει να γίνουν με την πλήρη συμφωνία των κατοίκων της πόλης, όπως έχει γίνει στην πόλη της Αθήνας, όπου οι κατοίκοι της πόλης έχουν συμφωνήσει με την πόλη της Αθήνας για την αποκαταστάση των αποκαταστάσεων της πόλης. Τα αποκαταστάσεις πρέπει να γίνουν με την πλήρη συμφωνία των κατοίκων της πόλης, όπως έχει γίνει στην πόλη της Αθήνας, όπου οι κατοίκοι της πόλης έχουν συμφωνήσει με την πόλη της Αθήνας για την αποκαταστάση των αποκαταστάσεων της πόλης.

Իսկ բայց զուաց Յ ոսք լայն, $5\frac{1}{2}$ ոսք խարունի ու Յ ոսք ալ բարձր է: Անքա մանելուզ պահութեան զքեզ 32 ոսք երկայն, 19 ոսք լայն, ու $10\frac{1}{2}$ ոսք բարձր իսի մը մէջ կը գտնեա: Վասերը մէծ որոշեալով ողբակած կը փայտին առ ողօրկութիւնը կը բարձրնէ օր առ պատերուն վրոյ առածաց քանդակ կամ նկար կամ ուրիշ պարզ մը եղած է: Օրոնցման մինակ չենուածներու պարս երևալ կոմ հնիկար զարդարել ուղղութիւն է: Խաչը մէծ զունեն զար, ուրիշ չորս զուռ ու ունի, որոնք ուրիշ իսեր կը առնեն: Խունեաց մինչ երես մինչ երես մինչ երես:

բան մէկը աջ կողմէ, մէկաց ձախ կողմէ, երկուցն
ալ զինացի կազմեն են: «Պատրիոն վաս ալ է ուր
պատճեն վեր՝ տար հատ պատառ Հայութիքներ»
հայութիքներ կատ ։ Երկուքը զիմացի պատառն
վաս երկու գրան մէջ տեղու, երկերին հայ եր-
կու կողման պատճենն վրայ՝ դաներան երկու գրան,
մասացած շարսն ալ ներս մտնելու գրան քամբերն են,
երկուքը մէկ դիմ, երկուքը ալ մէկալ դիմ: «Պատ-

— Պարօնալ առ Խոյին մէջ, առ զբան զբանցի
գաներին մէկուն առջևուր՝ վետնին վրայ ուրիշ
նրկու քառանկինն առողջներ կը տեսներին, որոնք
բանի մը զնացափ խօսունի փորտուոծ էն։ ԱՌ
քառանկիններէն մէկը անմիջապէս զտանին հետ
կից, զբան աչ զին է։ Կողմերը հաւասար ու զու-
գահնական չեն, ուստի քառանկիններին մնու-
թիւնը՝ Ց ուր երկայն, Ց ուր լցին է։ Արիստո-
քառանկիններ աւելի պղսիկ, բայց կատարեալ քա-
ռակուսի է, առեն մէկ կոզմը Ց ուր ու Շ մատ-
առողջնին զիմանցը կ'ինայ, բայց զբան ձափ դին
ու զբան Ց ուր Տեռու է։ Այս զբան վայց
պատճին Ց ուր Տեռու է։ Այս զբան վայց
ուստին մէջ սանդղի նմոն Ց աստիճաններ կան,
որոնք, մեզգես կ'եւալայ, մեր եւլիլը համար չեն,
հապա որոհարաններուն նման վայու բան զնելու
համար չեն աչ են։

Իսկ ան չըստ գուները՝ պրոնց համար ըստիք
էնէ երկու բը առաջին մած խցին դրամով զիմանց,
երկրու քն ալ նոյն խցին երկու կողմերն են, իրարա,
հաւասար ու նույն են. ամեն մէկ գունը Յ ուշը¹
առձիք, Յ առք յցին, Յ առք ալ խոր, աշխատ

* See *Journal für Psychologie*, 1895, p. 10.

սեմի (Հայկ) այլ 1 օսք բարձր է : Չորս գուռն աղ-
շըս զառ զառ որդուի խցեր կը հանեն, որութ բա-
րբուժին իրարու նման են . պատերան վրայ որ նշն
բառաշխերը, մեղի քառակիւսինի ա ծաներուի կան :
Վա խցերը վեաս մի կրած չեն պատերը, գեամին
ա ձերդունը (Հայուան) շատ պարզ են . բայց բոլորն
ալ նշն մէկ կար ժայռին մէջ փորուած է . առաջ
հնութեան յարիսեան մեարու յիշառակարան մէջ
ըլքովու, տեսնազեները կապչեցնէ : — Անէպէտա
չըստն որ իրարու նման են, բայց մէկուն մէջ՝ որն
որ մէծ գրան դիմացը կինուց, պատեն վիսց վերը
ըսուած և առամբաններուն ունեն առյին ու-
տիժնաները կան : Խակ ձափի կուլի խցին մէջ՝ Ծուցը
պատեն մէջ ծակ մի դառա, որն որ բաւական մէծ
ըլքովու, մէջու կըցու ինընար . շատ խորունկ չէր,
բայց մէջ անքը ուրիշ նեղ ծակ մի կար, որն որ
շնորակ մինչեւ գեամին տակը կ երդուար . Տրայը
հուս չիցու տանիչ որ ապէկ քննէ, ծակեն վշան
հայի՝ մէկն Տրայը կը մարէք : Կռւասկարին կար-
եին առ եր որ ան ծակի աղբերգի մի հնա հա-
զարդութիւն ունի, որն որ նշն քարտակուն առա-
կեն բինոյի՛ իր ամառանոցին պարտեղ կը վաղեր :
Ծիշուած ամուռանոցը նոյն խցին շահութեամբը
ըստան ասկը կ ինուց : Ծայլ նոյն պարտեղին մէջ
աղբերգին քիչ մի հետո՝ գլուխ ի լուս ասեղդի մի
աստիճաններ դրաւ, որն որ կ երեւ ոյ որ ասեն որ
ան խցիւը կը հանէք : Վար նուն առամբաններ ան
ուղերը շատ կան, որուց ամեն ալ վեր ամբոցը
տանեւու . հանու շնորած կը կարծուին, բայց մէծ
մասը աւրուած ա կարծուած է :

Կուրաստին բարոր հարաւային կողմից հնու
թեան երեւելի նշան մը շտեմպեիր. թեան ալ աս
կողմանէ խիստ գարսիքը, ու Եղիշը դժուար է,
բայց ասանկով ալ կուսկրթները կատածելու
մասն պատռուի շինել առա ած էն: — Հնատեց
մա՞ս ուր ու բրդածե ժայռերու կյամի մը քով հնե
տանձնը բայց առնուազ մը կայ Եղիշը, որն որ փլուցեր
ու աեցը բանա շինել էն: առար համար նոյն տեղը
իմաս ունափ դուռ (ըստու բարուատ) կը լսուի.
ինչու որ կը զօրոցեն թէ առ շինուածնն եռեւոք
տունար անմասանելի նեղ գուռ մը Եղիշ ըլլաց,
որն որ ոչ արձանազիր, ոչ այ առաջն միջ դրան
պէս ուրիշ խցերու Տես հոգարդութեան անեցեր
է: — Աս բանոփ դուռ ըստուած աեղէն լիւաը բար-
ձրանալ կը սկսի, ու յեռան խիստ բարձր կորին է:
ճակատը բարդութիւն ցից է, անոնի որ վարէն մից
երեւը կարելի բան չէ, առար համար ալ կուրաստին
տերիսդյն կողմէ կը համուռուի: Աս բարձր առա-
պորտն վայց շինուած է բայն անկողը՝ որն որ Մի-
ջն զդէ ակ (իւ բայէ) կը կոչուի: — Շառապարին
նոյն միջ երեւը կամ ճակատը մերեւն մաք շինուած
քաշուած զծերով բաժնուած երեւ ունան մընց
սեպածեւ գրու ած մը կայ: Վառաջն սիննին գրաւու-
ծը շատ մաքուր ու անապարհու մնուցել է, որն որ
Ծայր մաս Երիմազ շիրնալու, վարէն և լուսէ մը
ուղարկած անուանամբ Ծայրապարին անհանուած է: Անհա-

տան պասցաւելէն դիմակայ զբիսակած է: Ո՞րից է երկու սիմելրուն տակի տողերը վիճակի ծած-
կած է, առաջն սիմելը ամրացվ կը կենաց: Դրաւ-
նը երեք թշուաւ է, որտեղ մէկը զոնդիկ ի զուն
է: տակէ կ'երեւաց որ առ արձանագիրն Համբրամի
առենին չկրնար ըլլալ: Խան Համբրամի արձանա-
գիրներուն մէջ առզ մը միայն պարսկի լըզուով
ըլլալ, կ'ըսէ ջութ, իմ՝ կարծիքս Ամիսի ուն
առենին առ լըզուին փռայ գ'ետինը կ'իշտոր. բնշո-
որ եռ այդուս կը կարծեմ որ բոն Համբրամի
արձանագիրները հին Ասորեսուանցոց լըզու ուն են
անոր համար, կ'ըսէ, միշտ հաւասած չկի, թէ եկ-
րասան (Համբուան) գանուած երեք լըզուով արձա-
նագիրը՝ Համբրամի գործքը եղող ըլլայ. ինչպէս
յայտնի երեւաց, երբ որ Այիսէրդ նցն արձա-
նագիրը օրինակիրով հրատարակեց: Ո՞րեմն նիշ-
պէս որ Եկրասուանինը՝ Պարսկի իշխանութեան
տունը կ'անգնաւ ած Ահշուակարան մին է, պայտէն
որ Ամիսի երեք սիմելրուն արձանագիրը նշոն Պար-
սկի տակնեն եղած պիտի ըլլայ. ուստի և հին
Ասորեսուանցոց արձանագիրներէն չէ, թէեւ զան-
դիկ ու պարսկի լըզուին նշանագիրներն ալ ան
առենին Ասորեսուանցոց ուպամաւ գրերուն պէս,
իսու մետաց նուն էին: Վաս սիմելրուն արձանագիրը
Պարսկի, ոյս նիկն Աքեմենիկեանց (Կիւրոսի յո-
զարդներուն) հարստութեան (dynastic) տակնեն
ըլլալուն առ նշանն ալ կայ, կ'ըսէ ջութ, որ զա-
նազան տեղեր նոյն լըզուածին մէջ վանդրասով գա-
ր: Տի որդւոյն առեն ել կայ, ուսիշ պատուան նն-
դավ ալ օրմնէր համարակիրէն բուն Պարսկի ար-
ձանագիրներուն մէջ թալասորներու տրուած կը
գտնուին:

(*Հայոց առաջարկությունը ամերիկյան առաջատար է*)